

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta	trimestre
Fóra	1'25 id.	id.
Extranger... ..	1'50 id.	id.
Números solts, 10 céntims		

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, follets, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari.

Any 1er.

Dissapte 28 d' Abril de 1894.

Núm. 4

SECCIO POLITICA

MEETING D' OLOT.

De vegades les coses fetes depressa y sense preparació son les que millor surten. Aixís ha passat ab lo meeting d' Olot, y aixís habla de succehir perque la manifestació que 's tractava de fer responia als sentiments d' aquell poble, que viu y desitja viure de son treball.

Posats d' acort los elements actius de la població, N' Esquena, los Vayredas, los Solers, En Plana, En Masllorens, y altres y altres, ab la Lliga nacional de productors, convidaren al públich pera un meeting en la plassa d' Alfons XII d' aquella vila, ab l' objecte de protestar contra 'ls tractats de comers pendents de l' aprobació de les Corts.

La plassa, á la hora senyalada, estava plena de gom á gom d' olotins y de treballadors de las poblacions industrials vehines; S. Joan les Fonts, Castellfollit, Montagut, Begudá, Argelaguér, Ridaura, etc. etc. Los hi dirigiren la paraula los Srs. Soler (Jaume) d' Olot, Anton Capmany, representant de la *Juventut industrial proteccionista* de Sabadell; Ferrán Alsina, en nom de la *Lliga de productors* y Joseph Esquerra, també d' Olot. Tots ells tronaren contra 'ls tractats, contra 'l ministre d' Estat que 'ls ha concertats, preferint l' aplauso dels estrangers á l' agrahiments del país treballador y á les necessitats de poder viure y mantenirse les classes totes de la societat, y contra 'l ex-ministre d' Hisenda que, quant son company sols tracta de mirar las entrades dels contribuyents, ell sols atina á exprémels cada die més la butxaca. La multitud entusiasmada interrompia á cada moment als oradors ab ses ruidoses mostres d' aprobació y, entre unánims aplausos, s' acordá dirigir als poders públichs les següents conclusions:

Primer. Que entenen ells es un deber seu, fer lo sacrifici del import dels tributs, pera sostenir l' existencia y 'l prestigi dels Governes.

Que entenen es deber seu ajudar á la defensa dels representants de la Nació, fins ab la sanch de sos fills, sempre y quan aixís convingui á la Patria.

Pero entenen també que com á benefici correlatiu tenen dret á esperar que 'ls Governes protegiran eficazment ara y en tots temps, los interessos dels elements productors.

Com sigui que 'ls tractats pendents d' aprobació poden perjudicar gravement aquestos interessos, creuen que 'l Govern no 'ls aprobara. Pero si aixís no fos, si 'ls dolents tractats s' aprobessin, com que suposaria un mancamment als debers contractats envers lo país productor, aquest creuria poderse rellevar de son compromís envers sos governants.

Segon. També acordan dirigir-se á sos representants á Corts, exigintlos que en aquets moments de veritable perill pera 'ls interessos nacionals, compleixin com á bons fills del país á fi de que aquest no 's trobi en lo dolorós cas d' haverlos de declarar traydors á la Patria.

SECCIO DE PROPAGANDA

ALLÁ AHONT ÉRAM SÓM

Aixís se titula un excel·lent article qu' en lo periódich *El Alcauce* acaba de publicar lo regionalista gallego don Manuel Murguía. En la impossibilitat de traslladarlo enter en las planas d' aquest setmanari, nos haurém de contentar donantne un extracte.

Comensa lo Sr. Murguía dient que 'l regionalisme 's troba avuy ahont s' ha trobat sempre y proclama lo ma-

teix que sempre: la total reivindicació, en tots los ordres de la vida, de la nostra nacionalitat. Que 'l poble gallego sent l' anyoransa de tot lo qu' era seu y ha perdut. Las antigas nacionalitats engollidas y negadas per l' Estat tot poderós, sentintse vivas, volen viure, contribuint á animar aquestos desitjs los mals y la ruina que 'ns ha portat la centralisació.

Continúa l' articulista dient que la vida local, los governs locals, s' imposan per molts rahons de justicia y d' oportunitat. Reconeixentho aixís un ministre conservador, lo Sr. Silvela, dictá alguns projectes de lley com volent donar una satisfacció á las entitats nacionals, responent á la forsa de las corrents regionalistas. En dits projectes se regoneixian en part nostras lligítimas aspiracions y la justicia ab que volém que en lo nostre sols nosaltres hem de posarhi la ma; que lo nostre predominá en las cosas del país y las lligítimi; que 'ls que hajan de representarnos en lo Parlament sian nascuts á Galicia y aixís mateix tot lo qui exerceix algun càrrech, especialment funcions públicas lo mateix en l' ordre civil que en lo religiós; en fi, que nostra llibertat provincial sia una veritat, y que no 'ns envien de Madrid fetas las lleys y los que han d' aplicarlas, sinó que aquí las elaboren atenent á nostra tradició, á nostre sentiment nacional, á nostras necessitats; aixís com també 'ls que hajan d' interpretarlas, las compreguin y estigan conformes ab ellas.

Tornantnos la vida que havem gosat y que no tenim, desapareixeria lo funest caciquisme, lo verdader fill de la centralisació que 'ns entrega lligats de peus y mans al poder central del qual reb tota la forsa pera obrar y la sanció pera las sevas obras. Lo cacich urbá tot ho abat y atropella; lo cacich rural explota al pagés en tots sentits, lo trepitja com lo rehim en lo cub y 'l nega tres vegadas com Pere á Cristo. Al agricultor se li imposan novaz cargas que 'l aniquilan; se 'l lliura de sos antichs senyors, piadosos per els, y se 'l deixa á mercé del cacich, d' aquest nou senyor Feudal sens entranyas ni conciencia.

«Cada vegada que veyem á nostres pagesos, diu lo senyor Murguía, creuhar silenciosos y tristos los camins que conduheixen á las poblacions, cada vegada que 'ls hi veyém comptar los xavos ab que alimenta als parásits de totas las especies que viuen sobre ell, lo cor se 'ns oprimeix, per lo mal que delata á nostres ulls y per lo inevisible que aménassa al país. Passa capficat lo marit, passa la muller presa de las molts angunias que la voltan, passan los fills qual infantil somris te ja quelcom de las grans tristesas heredadas, y sempre 'ns preguntém quin peccat han comés? Ells son los que treballan, ells los que satisfán los tributs, la carn de canó, la carn d' emigració, la carn morta sobre la qual cahuen tots los buitres que volan per aquets cels propicis, en aquesta terra benehida, ahont sofreix tant lo qui fa florir y fructificar pera tots menos per ell!»

Acaba l' article ab lo següent párrafo, que hauria de fer discórrer al govern de Madrid, si aquest fos capás de pensar en altra cosa que ab la política menuda y ab las doladuras del pressupost:

«A sa hora, en son día, tal vegada demá, quan menos s' hi pensi, aqueixos homes tips de sofrir, se cansarán del tot. Bastará—si ho dubteu esteu cegos—una sola veu pera congregarlos, un sol lema pera que 's preparin, un sol moment pera que 's decideixin. No dirém lo que passarà allavors, perquè no volém que se 'ns digui que trassém ab anticipació 'l programa de sas venjansas; pe o no dubtem dir que en aquell día jay de las ciutats y sa gent!»

La Filoxera y les contribucions

Moltes vegades la premsa s' ha ocupat de l' injusticia irritant que resulta de que segueixin pagant la mateixa contribució que avans pagavan los terrenos filoxerats.

Fá prop de tres anys, que en una important reunió agrícola tinguda en lo Plá del Panadés, se vá comensar una vigorosa campanya pera obtenir l' exenció ó al menys la

rebaixa de contribució de les vinyes filoxerades. Per desgracia, vivim en una terra que solament cridant fort se consegueix alguna cosa, y 'ls pobres agricultors continuan suportant lo pes de gabeles que no poden pagar.

Aquí, á Espanya, se va donar la lley de 18 de juny de 1885, dita de la filoxera, que declarava calamitat pública aquest flagell, y manava en son article 18, lo que segueix: «Lo ministre d' Hisenda donará les ordres convenients pera que, en los amillaraments y talles dels pobles, se fassin les baixes de la riquesa imponible destruïda per la filoxera.» Y, efectivament, tals ordres no s' han donat.

Per l' article 6.º del Reglament de 30 de setembre de 1885, se concedeix alguna rebaixa als vinyats destruïts per la filoxera y que 's replantin ab ceps americans. Tot ha sigut també lletra morta.

En cambi, á França, ahont se protegeix de dabó á la viticultura, se compleixen les exencions y les rebaxes als amos de les vinyes filoxerades.

Lo-ministre d' Hisenda d' aquella nació, acaba de publicar una llista ó resúm de les rebaxes del impost sobre dites terres en lo any 1892, en los terrenos plantats de vinyes de ménos de quatre anys ensá, com ho disposa la lley.

Les terres admeses de nou en 1892 y que gosan de l' exenció de l' impost, son en nombre 121,618 y representan una extensió superficial de 34,608 hectáreas. Aquestes 34,608 hectáreas admeses per primera vegada á la rebaixa del impost, son esclusivament de terrenos plantats ó replantats de vinya durant lo any 1891.

Fins are la lley de primer de Desembre de 1877, qu' autorisa aquesta rebaixa, s' ha aplicat á 7,267 pobles, pertanyents, á 58 departaments diferents. N' han beneficiat 874,643 pessas de terra, que representan una superficie total de 281,084 hectáreas.

Sobran los comentaris.

(De la Verdad, de Tortosa.)

Una conferencia.

Notable fou la que doná 'l dilluns al vespre en lo local del Centre En Ferrán Alsina, president que fou de la *Lliga de Catalunya* y actualment membre de las juntes de la *Lliga de productors* y del *Foment del treball nacional*. Lo Sr. Alsina se trobava de pas á Gerona y no volgué negarse á l' invitació del Centre de dirigir la paraula als socis sobre assumptos económichs, avuy d' actualitat, assumptos que l' havian portat á Olot y en los qui tant regoneguda es sa competencia. Improvisá, donchs, un parlament sobre 'l criteri general económich del catalanisme, basat en los treballs de que 's autor y que 's llegiren en les assamblées de Manresa y Reus y s' estengué, además, en atinades consideracions sobre quina deu ésser, are per are, la conducta de tots los productors catalans davant l' amenassa de que s' aprobin per les Corts los tractats de comers concertats pel Govern.

Digué qu' avuy l' intransigencia de las escoles, tant lliure-cambista com proteccionista, produhia resultats contraris als interessos de la producció y de la riquesa nacional, y feya que 'ls Governes de Espanya, generalment sempre influhats pels lliure cambistes, no atenguessin com deurién les reclamacions de les classes productores. Féu present qu' aquestes no debian extremar ses reclamacions, sinó reduhirse á lo just y á lo necessari pera poder viure y competir ab la producció estrangera; perque una protecció exagerada portava també inconvenients á la producció nacional, donchs augmentant més del degut les ganancies de certes industries provocaba en elles una competencia interior y un excés de producció y la consegüent ruina dels més débils, ruina que si no era tant sensible com la produhida per la competencia estrangera, perque en aquell cas ahont ne cau un se n' aixeeva un altre y tot queda á casa, era no obstant prudent evitar y porta altres perniciosos conseqüencies económiques.

Manifestá que, essent necessaries les relacions comercials ab les demés nacions, s' imposava l' haver de tra-

tar ab elles en una ó altre forma; pero que al realisarho los Governos debian saber lo que 's portaban entre mans, coneixer ab tots sos detalls l' estat de cada industria, per saber que 's lo que respecte de cada una podria pactar sense perjudici de sa existencia y dels interessos generals; qu' aquest treball deurian donarli fet las asociaciones d' industrials, tant nombrosas sobre tot á Catalunya, y los individuos del Cos consular qu' Espanya té á l' extranger; com fan les demés nacions que, gracias á sos cónsols, saben més l' estat de las industrias á Espanya que 's nostres Governos, sense que aquestos coneguin lo que passa en aquet punt fora de casa.

Evidenciá los defectes de les informacions, tal com aquí se practican, y los erros comesos per certes entitats atribuhintse sense dret ni facultats representacions d' interessos que no tenien, ni conexien. D' aixó resulta, digué, que informan pól regular no 'ls verdaders productors, sino personas agenes moltes vegades á la producció que extremen les reclamacions dels interessos que s' els hi encomanan y, referintse á les informacions d' obrers, indicá la temensa de que aquesta vegada, com les anteriors, los tals obrers no sien autèntichs, sino individus acostumats de temps á viure ab l' esquena dreta y en los qui la classe obrera no té cap confiança, ni la pot tenir: resulta, además que les entitats aludides han fet més mal que bé, com ho demostra lo succehit en lo meeting de Bilbao en lo qui se desconsiderarén interessos y s' ofengueren industrials, tant digues de consideració y de protecció com tots los altres, provocant la protesta dels surers de varies provincies y especialment de la de Gerona y dividint y quebrantant així les forses productores; fent ab aixó lo joch del govern y donantli armes pera desatendre les reclamacions justes d' altres interessos perjudicats y altres industrias lessionades. Es precisa, es absolutament necessaria, continuá, l' unió de totes les forses productores; d' altre modo aquestas estarán sempre á la merced dels governs, qu' avuy alagant als uns, demá als altres, conseguiran tirar endevant sos propòsits y arruhinarán uns després dels altres als industrials, portant la pobresa del país. Ab aquest objecte s' ha format la Lliga nacional de productors, en la qui, á diferencia de lo que passa ab altres societats, no s' hi admet á ningú que no sie productor, invita als surers á formarne part, ja que se proposa defensar tots los interessos de la producció sense sacrificar los de cap industria.

Exposá que 'ls tractats podian haverse fet bé si s' haguessen tingut en compte les consideracions exposades, donchs aixís com hi ha industrias que necessitan esser molt protegides, com son en general les naixents, n' hi ha d' altres que ab poca protecció 'ls basta y altres que ja gens ne necessitan, com per exemple la de velutillo que 's fabrica en sa casa. En aixó está precisament lo mérit del que tracta; en saber traure partir de lo que pot donar, pera obtenir concessions á favor de qui les necessiti. Fentho així, s' hauria pogut fins deixar lliure l' entrada del velutillo, quins drets lo tractat ab Alemania reduheix á la meytat, sense perjudicar á ningú, y demanar, en cambi, la rebaixa de drets pèl suro, favoreixent als surers; y lo que diu del velutillo podria dirse d' altres articles. Pero no es aixó lo que s' ha fet: sino que sens estudi, ni preparació de cap classe, pot dirse que s' ha donat tot lo que als extrangers ha convingut y han exigit; fentnos aquestos concessions poques y moltes illusories, motiu pel qual troba molt bé que 'ls surers defensin sos interessos, pero no creu útil ni profitosa la conducta qu' han adoptat demanant l' aprobació de la totalitat del tractat ab Alemania, tant ruhinós per 'altres industrias. Créu qu' encare ab una bona inteligencia entre tots podria arreglarse alguna cosa, si per avuy no pot esser á lo menos pel pervindre, y que de l' acort de tots ne resultaria també benefici pera tots.

S' ocupá luego d' altres roformes econòmiques que convindrien més que 'ls tractats y ferien molt menys sensibles los perjudicis que 'ls mateixos ocasionan; com son, en resúm, la reforma del treball acomodantlo al sistema inglés, que consisteix en obtenir del treballador en un temps donat la major suma y la major perfecció de treball, renumerantlo en cambi millor, assumpto digué capitalíssim per lo qu' afecta á la qüestió social; la reforma de la tributació, fentla recaure en la veritable renta ó sie en los beneficis reals, com ho tenen Suiza, Inglaterra y Alemania, ab lo que se consegueix que 'l que no guanya no paga, el que guanya poch paga poch y 'l que guanya molt paga molt; sistema més just y que fa que 'ls governs y sos empleats tingan interés en que tothom guanyi molt y en que 'l país prosperi, aixís com aquí tant se 'ls ne dona per que de tots modos continuan cobrant lo mateix; la llibertat de banchs regulada del modo que está establerta als Estats Units, que facilitaria 'l Crèdit y contribuiria á resoldre la qüestió monetaria, avuy á Espanya empitjorada per l' interés del banch únich privilegiat, lo Banch de Espanya, quina organizació y monopoli tants danys causa á la producció nacional; y, finalment, las garantias de seguretat, estabilitat y demés que deuria 'l Govern proporcionar als industrials y á tots los ciutadans.

Tot lo dit, digué, ho trovarán los que vullan exposat ab extensió en los treballs llegits á Manresa y Reus y publicats ab lo títol de *Criteri general econòmic del Catalanisme*, que trayentne la paraula catalanisme podria dirsen general y convenient á totes les nacions.

Acabá donant les gracias á la concurrència per l' atenció ab que l' havia escoltat y dirigint una excoitació á tots

los productors pera que s' unissen y treballassin de comú acort en la defensa de sos interessos, que son los de tota la nació, donchs, en los pobles quant una classe va malament, de contra cop acaban per 'anarhi totes.

Aquesta es en resúm la conferencia del Sr. Alsina, prescindint d' una munió de datos y detalls que per falta d' apuntacions no recordém y d' algun concepte important que 'ns hagi pogut escapar; y, per ell, podrán convençres nostres llegidors de quant diferent es lo criteri econòmic qu' exposá del que li suposá el «Correo de Gerona», que no degué escoltar ó entendre lo que va dir.

Unim nostra enhorabona y nostres aplausos als que tots los concurrents tributaren al Sr. Alsina y li doném, en nom del Centre, les gracias per la distingida consideració que li demostrá.

J. B. y S.

CRONICA

EXTRANGER

—La segona tanda de peregrins espanyols, composta dels de las provincias del nord, arrivá á Roma, podent assistir á la Beatificació del gran missioner y apóstol Fray Diego de Cádiz. Foren rebuts en audiència per lo Sant Pare, que pronunciá ab aquest motiu un discurs fent ressaltar la importancia de la romeria espanyola.

—Després d' haver los terremotos causat grans estragos en lo Japó, durant lo mes de Mars, s' han repetit are ab major forsa á Grecia. Los danys causats pèl terratremol son incalculables: en la provincia de Loeride s' han registrat 210 morts y 180 ferits, gayre be tots de gravetat; en la de Tebas se calculan en més de 800 los morts; hi ha poblacions que han quedat enterament arruinadas.

—Pót donarse per acabada la insurrecció del Brasil. La entrega á las autoritats de la República Argentina del general Mello ab 1200 homes que portava, fou deguda á la falta de recursos en que 's trobavan los barcos insurrectes. En Mello ha publicat un manifest acusant á dos dels seus generals de cobardia en los moments més crítics.

—S' ha declarat oficialment lo cólera en lo vehí regne de Portugal. Es cosa certa qu' en las dejeccions dels atacats s' hi troba 'l *bacillus virgula*. La epidemia sembla que 's presentá á Lisboa pèl mes de Mars, havent guardat lo govern portugués molta reserva sobre 'ls casos sospitosos que hi havia. Las últimas noticias diuhén que 's presenta 'l cólera ab carácter benigne y ab poca forsa d' expansió.

—Los incendis oriminals d' Inglaterra s' han repetit á l' Austria. Molts pobles de Galitzia, Moravia y Bohemia han sigut destruhits totalment per lo foch, havent quedat convertits en runas los convents, col legis, edificis públichs y particulars, y essent las víctimas en gran nombre.

—Acaba d' ésser beatificada Joana d' Arch, la filla il·lustre de Domremy, la heroína d' Orleans y de Patay. Ab aquest motiu s' han celebrat grans festes en la Catedral de París.

ESPANYA

Les qüestions originades pèls successos de Valencia han perdut tot l' interés. Lo Sr. Sagasta ha declarat que 'l Govern no sab si 'l Sr. Ribot va ferho bé ó malament, pero que 'n cas d' haverho fet bé, com ell créu, lo considera fins ab condicions de desempenyar un govern civil com lo de Barcelona; y ab aixó varen quedar satisfets los parents y amichs del ex-governador de Valencia y 'l Govern tant tranquil y tant ferm com avans. La qüestió dels tractats de comers tampoch promet donar gayre joch: tothom véu que s' aprobaran y fins los conservadors, que al principi semblava que s' ho havian de menjar tot, amollan. En compensació, s' anuncia un projecte de llei sobre primeres materies pera afavorir als que 'n surtin perjudicats: ab aixó ja poden quedar satisfets los obrers de certes industrias y tots los demés que's mouhen contra 'ls tractats; si hi perden, lo govern ja procurarà indemnisarlos i prometre no fá pobre! Tampoch lo debat sobre lo de Melilla ha fet sanch, iqui ho hauria dit cinch mesos enera!; pero, aquí som aixís, avuy los polítichs y la premsa ja no 's preocupan de Melilla ni de l' arribada d' En Martínez Campos á Madrid, tot aixó es vell y estantís; lo nou, lo important son les paraules del Sant Pare als peregrins espanyols y l' acotit que pendrán los carlins y los nocedalistas; de aquí vuyt dies ja ningú se 'n recordará, y aquestos y aquells continuaran, á poca diferencia, com si 'ls hi haguessen dit llúcia.

CATALUNYA

A Catalunya poca cosa de nou, com no sie l' agitació promoguda pèls tractats de comers. S' han celebrat meetings á Reus y á Olot y se 'n anuncian d' altres. Diuenge s' en celebrarà un á Vich, presidit per lo diputat á Corts d' aquell districte. En cambi, los surers de la provincia de Gerona han enviat á Madrid una comissió pera que s' aprobin. ¡Pobre Catalunya! ya ningú s' enten y tothom tira pèl seu costat; pera conservar ses fonts de riquesa, son treball, uns y altres no tenen més remey que anar á pidolar á Madrid.

Y, per més se indignaren, una població tant catalana, tant rica y tant industrial com Sabadell, ara que té de fer un diputat á Corts tampoch sab trobarne cap á casa: los monárquichs apoyan un madrileny, lo Sr. Bustillo, y los republicans un castellá, lo Sr. Ibañez; y després, se queixaran si 'ls castellans no 'ls consideran. Pera 'l mes entrant s' anuncian també eleccions de Senadors per la provincia de Gerona: se parla ja de tres ó quatre pretendents: un altre die 'n parlarem.

NOTICIES

—Ajuntament.—(Sessió del die 23 d' Abril.) Se obri la sessió la presidintla lo Senyor Governador civil Sr. de La Serna ab asistencia dels Senyors Ciurana, Bajandas, Botet, Majuelo, Canet, Massaguer, Sabat, Llapart, Fornés, Salva, Pol, Estech, Garriga, Cat, Roca, Puig, Regás y Oliver. Lo Sr. de La Serna, immediatament d' oberta, feu us de la paraula pera saludar als representants del Municipi, emitint lo concepte de que ditas Corporacions exclusivament haurian de revestir carácter administratiu y aprofitant l' ocasió per oferirse particular y oficialment á la mateixa. Llegida l' acta de la sessió anterior fou aprobada y firmada.

S' aprobaren sens discussió varis comptes, á excepció d' un de 'l Sr. Simó de import 210 pessetes que, á petició de los Senyors Fornés y Majuelo, quedá sobre la taula pera que sien presentats sos comprobants.

Se concedeix permís d' obras á los Senyors Joseph Batlle, Joseph Puig, Ferrán Casadevall, Pere Roca, Joan Martí y Francisco de Ciurana.

Llegida l' instancia de 'ls Senyors Planas Flaquer y Companyia en la que 's demanaba 's abonés á dita rahó social la quantitat de 40 pessetas per l' alumbrat elèctric de cada un dels balls que en lo sucesiu tinguessen lloch en la platea de nostre principal, se resolgué á petició de 'l Sr. Botet que quedés per son estudi sobre la taula puig que está relacionat ab l' alumbrat públich. La Comissió corresponenta informá que mentrestant s' estudiés l' assumpto, s' abonessen 30 pessetes.

Queda desestimada d' acort ab l' informe de la Comissió, l' instancia de 'l arrendatari de 'l Teatre en que se demanaba la rebaixa del 4 per 100 fixat sobre 'ls ingresos.

A petició de 'l Sr. Canet, quedá sobre la taula l' informe de la Comissió corresponent respecte l' emplaçament del nou matadero en los terrenos coneguts per La Manola, de propietat de 'ls Salessians.

S' acordá, de conformitat ab la Comissió d' Hisenda, imposar lo cànon anyal de 30 pessetas al Sr. Audouart per cada un dels 4 ròtuls anunciadors que havia salicitat y se desestimá en vista de lo precari de nostre Herari l' oferta de la casa Montaner per adquirir un Diccionari Enciclopèdic.

En eix estat se retirá lo Sr. Governador y reanudada la sessió ab la presidencia del Arcalde, se procedí á la lectura dels pressupostos, important los ingresos 390.842'81 pessetas y los gastos igual quantitat. Se formulá vot particular per lo Sr. Botet y, á petició del Sr. Bajandas, varen quedar sobre la taula lo projecte y lo vot particular.

Lo Sr. Massaguer feu una pregunta sobre la suspensió del plet de l' Aurora, contestant lo Sr. Arcalde que, no estant present lo Sr. Corominas que era l' indicat per contestar á lo que se havia demanat, era forçós esperar altre sessió.

—Lo dissapte passat hi hagué en nostre Teatre un escándol monumental, per no esser del agrado d' alguns abonats que 's representés una pessa que realment los entesos tenen per dolenta. Lo públich, en general, reprobá la manifestació de desagrado, tant per la forma en que 's féu, com per las personas que la perpetraren, y bona proba 'n fou la finició de desagravis que l' endemá doná á la companyia, aplaudint á dret y á tort, tot lo que representaren. ¿Servirá aixó de llessó á n' aquells que creuen que tot los hi es permés?

—Tenim de donar á nostres llegidors una desagradable notícia y es que se 'ns ha dit, per persona que pot saberho, que les obres del ferro-carril de Gerona á Olot s' han sospés, sense que 's sápigá quant podrán reprendre: de manera que l' inauguració de la via fins á Amer, que devia fersé luego, queda també sospesa.

—Los propietaris del barri de Sant Pere tractan d' unirse demanant protecció pera aquella part de nostra ciutat, que ben bé la necessita. Molts som encara 'ls que recordem lo qu' eran avans aquellas plassas y aquells carrers, plens d' animació, habitats per gent rica y acomodada; lo comers y l' industria donavan vida á las cases que avuy se troban per llogar ó be ocupadas per miserables familias. Quan un recorra avuy aquells indrets, ja li sembla que no es á dins de ciutat: alló té més semblansa ab un poble decaygut ó ab los carrerons d' un cementiri. ¡Fins de la via pública se 'n fá magatsem de llenya!

Lo nostre desitj fóra que aquells propietaris y habitants trovesen la justa protecció que reclaman; pero estém segurs de que no la trobaran. En aquesta terra las lleys venen fetas de Madrid, iguals pera totes las regions y pobles; los encarregats d' interpretarlas ó de ferlas cumplir han de complaure necessariament al Ministre que 'ls manté, y primer que 'ls interessos dels propietaris, son las exigencias d' aqueix ventrell de la Cort, que s' engoleix la vida y la riquesa de las regions.

L' Ajuntament be podria fer quelcom pe 'ls barris de Sant Pere, pero tampoch n' esperém res de profit.

—Lo dia 19 de aquest mes morí en lo Col·legi de Tortosa lo Pare Fermí Costa y Colomer, á la edat de 88 anys. Era fill de Flaassá y prop-parent y padri del Il·lm. Colomer, Bisbe que fou de Vich. Lo Pare Costa era una de las més bellas figuras de la Companyia de Jesús, en la qual havia desempenyat càrrechs importantíssims, desde instructor de PP. de Tercera probació fins á assistent del P. General. Lo Seminari de Barcelona li déu una de las épocas més floridas. Havia assistit al Concili Vaticá com á consultor y teólech de Pio IX. La mort del Pare Costa ha sigut molt sentida á Tortosa, y sembla que 's publicarà la biografia d' aquest insigne religiós catalá é verament il·lustre.

—Per la Circular de 4 de Desembre de 1877, reproduhida en la de 7 de Agost de 1879, se mana als Governadors que com á delegats que son de la políicia judicial fassin us de tots los medis de que podan disposar per perseguir lo vici del joch, que unas vegadas constitueix delictu y altres falta, pero que sempre es causa de mal viure y desgracias dintre la familia, y de desmoralizació per l' individu y per la societat.

Una de las rahons que invocaba la Circular era la de que la falta de energia de las autoritats per reprimir lo joch, se atribuiria sens dubte á móvils denigrants.

Además lo Códich penal en sos articles 358, 359, 360 y 594, tracta del joch y senyala las penas corresponents segons los casos.

Deber es donchs de las autoritats, perseguirlo allà hont se trobi, ja sie en Centres aristocràtics, ja en Establiments concorreguts per la classe mitja, ó per la classe del proletariats.

Aquí, en esta Ciutat, Sr. Governador, desgraciadament se juga als prohibits, y se juga arreu y a totes horas ab tant desvergonyiment, que causa extranyesa no 'n tingui coneixement la Policia governativa, principalment quant tot Gerona ho sap y tot Gerona ho reproba.

—Crídém l'atenció dels Ajuntaments y del Sr. Delegat de Hisenda, sobre 'ls abusos dels representants en aquesta provincia de la Companyia arrendataria de cédules personals. Aquestos Srs. ab gran frescura tractan de reunir en un sol expedient de defraudació las denúncies sobre cédules mal preses, essent aixís que ho prohibeix terminantment la resolució duodécima de la R. O. de 12 de Juliol de l'any 1893, no derogada per cap altre de posterior. Tant los interessats com les autoritats corresponents, no poden ni deuen consentirho y esperem que no ho consentiran. Les lleys s'han fet pera que las cumpleixin lo mateix los que cobren que los que pagan.

—A l'últim la Diputació provincial s'ha vingut a que hi hagués calaixer interí, sense flansa, de la caixa especial de primera ensenyansa, essent nomenat pera dit càrrech lo calaixer de la Diputació. Hi ha qui en aquest cambi de criteri hi vol veure cúa: nosaltres creyém que no 'n portará y que dit nomenament no s'ha fet ab l'intenció de que se 'n aprofiti directament ni indirectament una certa persona, sino de que se 'n aprofitin los mestres. Si la Diputació vol a algú de totes maneres, que crei un empleu y que l'hi dongui.

—S'ha obert al servey públich l'estació telegráfica de Sta. Coloma de Farnés.

—Demá, diumenge, celebra la festa major lo poble de Tortellá. També los dies 2, 3, 4, 5 y 6, se celebrará a Figueres la fira de Santa Creu, que promet esser aquest any molt animada y concorreguda. Lo carril despatxa billets d'anada y tornada, desde varies estacions, y son molts los vehins d'aquesta ciutat que's proposan anarhi.

—Doném 'las gracias més afectuosas a tots los periódics locals, de Catalunya y del nord d'Espanya que han visitat la nostra Redacció. Pero tot just comensém, y ja 'l mal servey de correus nos dona que fèr.

Aquesta setmana nos han faltat L' Olot, El Semanario de Bañolas, y El Alcance de Santiago de Galicia. Tampoch han arribat a las nostras mans lo número 16 de La Veu de Monserrat, de Vich, y les números 88 y 89 de La Verdad, de Tortosa.

LLIBRES I REBUTS

LO CANONGE PAU CLARIS.—Los actes del canonge de Urgell don Pau Claris en sa qualitat de diputat catalá, y principalment sos esforços per la independéncia de Catalunya.—Ensayo crítico del seminarista Salvador Bové y Salvador, premiat en lo certamen catalanista de la Juventut Católica de Barcelona l'any 1893.—Establiment tipográfico de La Honra y Oro.

Al comensar exa secció en nostre periódich, asegurem als autors que 'ns afavorexin ab llurs produccions que la major imparcialitat guiará sempre nostrés humils judicis, y que s'bé es una vritat que podrem devegades equivocarnos, fem aquesta franca declaració, perque nos doldria' que algú batejés ab lo nom de mala fé las ferradas que poguem cometre d'aquí endevant.

Dit axó, donem las gracias al senyor Bové per haver tingut la galanteria de enviarnos son treball.

Es aquest, desde la primera plana a la darrera, una ben entensa defensa, que sembla més d'advocat que de seminarista, del pledejador de la causa del poble en lo sigle XVI, Claris, endresada a demostrar, que aquest gran patriu sintetizá tots los desitjos, aspiracions é ideyes de Catalunya, y que no feu altre cosa que mostrar per medi de sa paraula y de sos fets lo que pensaba y volia sa Patria estimada, en contra de las rahons maliciosas y criminals de alguns que motejavan de traydor y ambició al dignísim President de la Diputació de Barcelona.

Aquest es lo pensament general del follet que nos ocupa, y nosaltres no volem entrar en pormenors més a més quan fou distingit ab un premi en un certamen de la importancia del de la Juventut Católica de Barcelona.

Per nostra part alabem lo gust del autor al publicarlo en un tomet solt y molt ben imprés.

Héroo inconcient de la tal jornada, a cóssas y a trompadas ab la ajuda d'un trempa plomas, logrí tallar un tros de tela de dos palms en quadro, rotllanla, lligantla ab un fil de la mateixa, ficantmela al sarronet dels llibres. Mediant lo cambi ab estampas, vaig adquirir en lo meteix moment altre tros de tela casi d'un pam quadrat.

Dispersada la turba salvatje, me 'n aní a dibuix. Era jo sol d'aquell estudi que hi anava, perqué 'l frare de la quintilla, recelós de las distraccions que podian ocasionarnos las assignaturas d'adorno, que 'n deyan, no era partidari de aquestas cosas; fins a cert punt jo frequentava la escola de Bellas arts d'amagat.

Lo mestre de dibuix m'estimava. Com era l'únic que duya barretina, los demás se me 'n burlavan; ell prenia enérgicament ma defensa, empaytanlos. Encara li agrahoixo é hi pensaré sempre. Vivía ell retret y aburrit, a conseqüencia d'haverse presentat en la vila un tipo gabaix, y lograt del arcalde traure 'ls modelos de la escola pública, pera fundarne una de nyigui nyogui pel seu compte; hont se 'n anaren la major part de sos deixebles, los més dropos.

Vaig enseyari los fragments de tela explicantli la procedencia y la historia que acabava de succehir.

Me sembla que 'l veig, violentament excitat, los colors a la cara, perdent la calma natural que posehsia, com si a la vista de las telas l'hagués pessigat un escorsó.

—¡Barbaros! ¡salvatjes! exclamava indignat, tremolantli las mans en las que tenía 'ls fragments venerables, no saben lo que 's pescan ¡son pitjors que iconoclastas!... Guayta aquesta firma, Francisco Tramulles; són del gran mestre que pintá la cúpula de Sant Narcís, lo martiri del meteix, y lo famós quadro de las móscas, que tan bé respectan a Gerona.

—¡Ignorants! ¡infames! ¡miserables! barbotejava 'l pobre vell exasperat.

Arribaren al moment altres senyors amichs del mestre, s'armá uná discussió acalorada, de la que no 'm recordan altrás paraulas que Tramulles, Murillo, y lo nom del arcalde, que jo vaig entendre sér també un dels principals culpables; no sería discussió tal volta, sino un càrrech tremendo, un cúmulo de recriminacions contra las personas que cometian tals atentats. Es probable que en vista dels ángels y caps de Verge de Tramulles comparsen a aquest ab Murillo.

Lo petit cercol d'intellectuals adictés al mestre de dibuix, no tenía cap influencia, ni podia fer prevaléixer sas opinions, ni molt menos oposarse a la ventada devastadora, com més tart, al tenir més coneixements vaig poder enterarmen.

—Y bé qué 'n farás d'aqueixas telas? me digué 'l bon vellet.—Res; si las vol, ja las hi regalo, tingui.

Se las quedá per sort, donantme en cambi un pahisatje pintat al tremp, sobre paper, que jo apreciava mil voltas més que las telas citadas.

Esbravada la reacció religiosa, mal dirigida; exhaldada la protesta contra la revolució brutal del 35; terminada la restauració vandálica, molt pitjor que la revolució mateixa, per innumerable obras de l'art cristiá, va restar la iglesia transformada en inmensa botiga de quinquillayre.

En los plafons dels quadros de Tramulles 's hi pintaren rútilas vermellas y blavas imitant móstras d'indiana.

Al cap de vint anys torní a visitar aquella iglesia; semblava un loch de fira, ab sas paradas corresponents. Imatjes de tota classe, ab vestits llampants, carregats d'adornos impropis, com Sant Sebastiá de Palafurgell; ulls de vidre en tots los personatjes pera donarlos més carácter d'espectre y fer més frivola la cara de Deu; tots los mobles de sabor prosaich, vulgar, que res signifícan ni res dihuen. L'orga si s'ou alguna volta, ja no causa cap efecte, treta de són looch, suprimida la cornisa del edifi-

ci, perdudas las condicions acústicas que reunia 'l temple; encara val més que no soni. Ja n'hi ha prou ab un armonium monotono y trist que 's traslada d'un racó a l'altre.

No s'ha arribat encara al capdevall; las destruccions continuan en tota la línea ab lo pretext de restauracions. S'observan no obstant síntomas de reacció en certas localitats aisladas, pero en la major part de nostras regions restan las casas de Deu completament divorcidas del art. En los pobles grans regna la major anarquía, perqué las ideas revolucionarias de reformarho tot, que professa la major part de la gent sense pensarho, fan créure que tothom te 'l dret d'entendre en la materia.

Afortunadament per nostra Catalunya s'alsa una mitra de figura gegantesca que mostrantnos totas las vias prácticas, nos senyala 'l cami de la veritat artistica y ab son exemple miraran enrretra per anar més en avant las corporacions de nostras valls y montanyas. Lo monastir de Ripoll ja torna sér la nostra casa payral y 'l signe de nostras futuras rivendicacions, essent també la casa del art, y al entrar en ell 'l artista tróba personas que 'l coneixen.

Reposem aquí, pot dirse com Eneas a són fiel amich Acates, al véure en lo temple de Jesús la serie de pinturas representant lo setje de Troya, en aquet refugi 's donan recompensas a la virtut; animemse, aquí hi ha cors sensibles que 's compadeixen de nosaltres.

Joseph Berga.

Olot, Abril de 1894.

Centre Catalanista de Gerona

Y SA COMARCA.

Se fá saber als socis que demá diumenge, a las 9 del vespre, se celebrará en lo local del Centre una vetllada literaria-musical, quedant aplassada pera més tart la reunió pública que havia de tenir lloch en dit día.

Gerona 28 d'Abril de 1894.—P. A. de la J. D.—Lo Secretari, Pere de Palol.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 28.—S. Pau de la Creu fr. s. Prudenci b. y sant Vidal mr.

Quart menguant a las 3 h. 8 minuts de la matinata, en Aquari.

Diumenge, 29.—V. després de Pasqua. Nostra Senyora de Montserrat, patrona de tots los bisbats de Catalunya. S. Peré de Verona mr. y s. Robert abat.

Dilluns, 30.—Sta. Catarina de Sena vg., s. Pelegrí cf. y sta. Sofia vg. y mr.—Lletanias.—Abstinencia de carn per als que no tinguin la Bulla.—(I. B.)

Dimars, 1.—S. Felip y s. Jaume apóstols.—Lletanias.—(I. B.)

Dimercres, 2.—S. Anastasi b. y dr. y sta. Zoé mr.—Lletanias.—abs. carn com dilluns.—(I. B.)

Dijous, 3.—LA ASCENSIÓ DEL SENYOR y la Invenció de la Sta. Creu.—(I. P.)

Divendres, 4.—Sta. Mónica viuda.

QUARANTA HORAS

Avuy se troban en l'iglesia de las Bernardas.

Demá comensarán en l'Iglesia de l'Hospital.

Imp. del DIARIO DE GERONA.

SECCIÓ LITERARIA

Recorts d'un día negre

(Conclusió.)

Tornarem l'endemá al camaril, vejent per terra las telas encare mes trepitjadas, y al trobar entre 'ls objectes apilonats, caps d'angel, mans y brassos, comensarem a ficarne a la butxaca. Admirats de que ningú 'ns dignés rós, demanarem a un frare, que semblava l'amo, si volia donarnos aquellas telas, tota volta que semblavan destinadas a las escombrarias: aixís obrariam ab més llibertat.

Porteusenho tot, contestá, mentre no embrutiu las escalinatas y corredors.

¡Ni una pedregada de las més tremendas! En un girant d'ulls desembarrassarem lo paviment, deixantli no mes la pols, portantnos en cada pu un feix d'objectes, que 'ns repartirem al carrer, al peu de la mateixa iglesia; llensantlo la major part, esparrecant los quadros ó telas sense bastiment, disputantnos la premsa com llops famolenchs y destruhintla en un moment.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Dic 20.	Gerona Dic 21.	Olot Dic 23.	St. Coloma Dic 23.	Banyoles Dic 25.	Cassá Dic 25.	Figueres Dic 26.
Blat	QUARTERA	16' Ptas	15'50 Ptas	16' Ptas	16'50 Ptas	15'60 Ptas	14'50 Ptas	15'00 Ptas.
Mastay	DE 80 LITRES	13'50 »	14 »	14'00 »	14'50 »	14 »	13'00 »	14'00 »
Ordi		8'50 »	8'50 »	00'00 »	9' »	9'50 »	10'00 »	8'00 »
Ségol		12 »	11'50 »	00'00 »	13'50 »	12 »	12'00 »	12'00 »
Civada		8'50 »	8'50 »	0'00 »	8'00 »	8'00 »	8'50 »	7'50 »
Bessas		16'50 »	16'50 »		17'50 »	15 »	17'00 »	16'00 »
Mill		11 »	12 »	10'00 »	12'00 »	13 »	12'00 »	11'50 »
Panis			11'50 »		11'00 »	10 »	10'00 »	11'00 »
Blat de moro		12'50 »	13 »	11'50 »	13'00 »	13'00 »	13'50 »	12'75 »
Fajol			11 »	9'50 »	11'00 »	12 »		
Llobins		8'50 »	9 »		8'50 »	9'50 »	9'00 »	
Fabas		12'50 »	13 »	13 »	13' »	13'50 »	13'50 »	12'50 »
Fabó			14 »		14' »	15 »	14'00 »	13'50 »
Fassols			19 »	00'00 »	18'00 »		18'00 »	21'50 »
Monjetas		26 »	26 »		22' »	24 »	26'00 »	25'00 »
Vellanas	Quart. 100 l.							
Nous								
Castanyas								
Trumfes	41'60 l.		7		5'00	7	6'50	7
Ous	dotzena.		0'60		0'80	0'70	0'65	0'65

SECCIÓ D' ANUNCIS

OBRAS DE

Don Carles Bosch de la Trinxeria

Recorts d' un excursionista	4	Ptas.
Plá y montanya	3	"
L' hereu Noradell	3	"
De ma cullita	2'50	"
Montalbá	3	"
L' hereu Subirá	3	"
Tardanías	2'50	"

PROXIMA A PUBLICARSE

LENA,

novela de costums montanyesas.

J. RIERA Y BERTRÁN

ÚLTIMAS OBRAS

LA HOSTALERA DE LA VALL

DRAMA EN UN PROLECH Y QUATRE ACTES.
Preu: 2 pessetas

LA PUBILLETA

COMEDIA EN DOS ACTES,
Preu: 1'50 pessetas

Se venen totas en la libreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Argenteria, número 26.—GERONA.

Depósit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADÍ.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

LLEÓ AUDOUARD

CIRUGIA-DENTISTA

Carrer de la Forsa, núm. 1, principal

Curació de las enfermetats de la boca.
Empastres, orificacions, etc.
Extraccions sense dolor.—Dentaduras artificials.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent especí-fich, se ven en dita perruqueria,
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.
També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantánea

SABATERIA

DE

JOSEPH M.^A VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera 'l que s' encarregui expressament.

Establiment de Don Pere Prunell

S' hi trobará un gran assortit de camisas, corbatas, colls y punys, sedas y llanas y demás articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Volts de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÈ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il-luminació per gas y petroli.
Serveys complets de cuyna. Cereria.
Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos, á preus limitadissims.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPEBADOR

Magnífichs mostruaris de papera pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han'rebut las últimas novetats per la próxima temporada; los preus sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS.

Especialitat en trajos pera col·legials

3, Ramb'a d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.^{IA}

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGAR Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema 's fan las molts á preus sumament módichs.

COL·LECCIÓ DE FOTOGRAFIAS

DEL

Monastir de Santa Maria de Ripoll

Se venen á una pesseta cada una en la Llibreria de Joseph Franquet y Serra.

ARGENTERIA, 26, GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,,

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1	pesseta	trimestre
Fora	1'25	idem	idem
Extranger.	1'50	idem	idem

NÚMEROS SOLTS 10 CÈNTIMS